

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ В ОБЛІКОВІЙ ПРАКТИЦІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Кравченко О.В.

*к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», м. Суми*

Належне управління в суспільному секторі відіграє першорядну роль у досягненні макроекономічної стабільності та забезпеченні сталого зростання національної економіки. Зміни, що відбуваються в економічній сфері нашого суспільства, неминуче зачіпають і призводять до трансформації обліку економічних процесів. Особливо це стосується бюджетної сфери, сучасний стан якої характеризуються наявністю проблемних питань різного характеру, в тому числі й в організації бухгалтерського обліку. Причому ключовим аспектом належного управління є прозорість в бюджетно-податковій сфері, яка покликана підвищити підзвітність осіб, відповідальних за розробку і проведення бюджетно-податкової політики, а також прозорість планів соціально-економічного розвитку, бюджетів і звітів про їх виконання, бюджетного обліку і звітності.

Реформа бюджетної сфери і супроводжуюча її реформа бухгалтерського обліку спрямовані, принципу прозорості, підзвітності та відкритості державних фінансів суспільству, коли суспільство може оцінити фінансові результати, яких добивається влада, а також обумовлені необхідністю приведення основ обліку державного сектору відповідно до умов господарювання суб'єктів у ринковому середовищі. Вдосконалення методології, методики та організації обліку в бюджетних установах має принципове значення для посилення контролю за соціально-економічною віддачею всіх видів ресурсів і покращання якісних показників їх діяльності. Виконання цієї задачі досягається гармонізацією облікових правил та процедур, передбачених у Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007 -2015 роки. Одним з основних напрямків реалізації якої є адаптація бюджетної системи, створеної на засадах програмно-цільового методу, до нових методологічних принципів системи бухгалтерського обліку [2].

Програмно-цільовий метод планування спрямований на розподіл коштів за окремими бюджетними програмами з метою фінансування пріоритетних соціально-економічних заходів на державному і

місцевому рівнях. Даний метод планування сприяє визначенню стратегії, цілей і завдань конкретної державної або місцевої програми, визначає безпосередніх суб'єктів її реалізації; спрямовує на досягнення стратегічної меті, визначеної у бюджетній програмі, на отримання відповідного економічного або соціального ефекту на державному або місцевому рівнях; дозволяє розробити систему показників по оцінці ефективності реалізації бюджетної програми, створити ефективну систему контролю і моніторингу за витрачанням бюджетних коштів.

Основними компонентами програмно-цільового методу є попередній розрахунок доходів і видатків, середньострокове та стратегічне планування доходів і видатків, довгострокове планування капітальних інвестицій, розгляд, оцінка, аналіз та моніторинг виконання бюджету, прозорість і участь громадськості у бюджетному процесі та стратегічне планування. Формою реалізації програмно-цільового методу планування виступає бюджетна програма. Вона займає центральне місце в системі програмно-цільового планування, дозволяє взаємно обґрунтовано пов'язувати джерела її фінансування з результатами.

Бюджетним кодексом України визначено бюджетну програму як сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань і очікуваних результатів, визначення і реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій [1].

Оцінку ефективності бюджетних програм на всіх стадіях цього процесу здійснюють учасники бюджетного процесу, в межах наданих їм повноважень. На підставі аналізу всіх результативних показників бюджетних програм та іншої необхідної інформації оцінюється ефективність бюджетних програм.

Під час реалізації програм установи бюджетної сфери використовують такі показники, які досить важко оцінювати. Комплексний показник виконання є основою для оцінки діяльності державного сектору. В типових показниках результативності вказуються часові рамки виконання завдання, його ефективність та відповідність стандартам та нормам. Вважаємо, що, розробляючи систему оцінки виконання програми, необхідно враховувати досвід роботи тієї або іншої галузі, щоб надати об'єктивну оцінку чи можна

використовувати такі показники виконання для оцінки програми, або може необхідно звернутися до інших показників.

За результатами діяльності Держфінінспекції та її територіальних органів за 2012 рік можна зробити такий висновок: кількість бюджетних установ і організацій, в яких виявлено фінансові порушення, на кінець року складає 5157 або 97,5% від загальної кількості бюджетних установ 5289, охоплених ревізіями, перевітками державних закупівель та комісійними перевітками. При цьому виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, а саме: у проведенні витрат з порушенням законодавства – 4945 тобто 93,5%, незаконні витрати – 4898 або 92,6% від загальної кількості перевірених бюджетних установ [3].

Бюджетні установи, які виступають виконавцями бюджетних програм, фінансують свою діяльність за рахунок коштів загального фонду, а виконання бюджетних програм – за кошти спеціального фонду бюджету. Для оцінки ефективності використання бюджетних коштів та забезпечення поточного контролю на всіх стадіях бюджетного процесу необхідно мати належну аналітичну інформацію, яку можна одержати шляхом внесення відповідних даних. У бухгалтерському обліку установи відображаються доходи і витрати за кожною окремою програмою за кодами економічної класифікації витрат.

Фінансування бюджетних установ здійснюється за затвердженими кошторисами. Показники кошторисів знаходять відображення в бюджетному бухгалтерському обліку, за ним бухгалтерія установи контролює цільове та нормативне використання бюджетних коштів. В кошторисі доходів і витрат відображаються всі доходи бюджетної установи, отримані як з бюджету і державних позабюджетних фондів, так і від підприємницької діяльності, у тому числі від надання платних послуг. Кошторисне планування здійснюється за видами витрат, визначених статтями бюджетної класифікації.

Для подальшого ефективного використання програмно-цільового методу необхідно поглибити науково-методологічне забезпечення розробки та виконання бюджетних програм, у тому числі через вдосконалення вітчизняної системи обліку в бюджетних установах.

Література

1. *Бюджетний кодекс України : Кодекс України : Верховна Рада України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>*
2. *Звіт про результати діяльності Держфінінспекції та її територіальних органів за 2012 рік [Електронний ресурс] / Головне контрольно-ревізійне управління України. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/96310>*
3. *Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007 – 2015 роки : постанова КМУ від 16.01.2007 № 34 [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/publish/main?art_id=293080&cat_id=293062*